

การรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน
ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

PERCEPTION AND PARTICIPATION OF LOCAL PEOPLE ON THE IMPACTS OF TOURISM
ON COMMUNITY'S WAY OF LIFE AT AMPHOE CHIANG KHAN, LOEI PROVINCE

ศอาพร แก้วพิลารมย์¹ และ สุวันชัย หวนนากลาง²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (plugfaiz@hotmail.co.th)

² อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (pinsilom@yahoo.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ 1) ศึกษาการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บข้อมูลนั้น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 400 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน ตำบลเชียงคาน (ถนนคนเดินเชียงคาน) หมู่ที่ 4 บ้านน้อย ตำบลเชียงคาน (แก่งคุดคู้) และหมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ) จำนวนหมู่บ้านละ 100 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผล ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ ร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (T-test) และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท และมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมากกว่า 10 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน แต่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

ในด้านการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางบวกในระดับการรับรู้มาก และการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางลบอยู่ในระดับการรับรู้ปานกลาง

ในด้านการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

คำสำคัญ: การรับรู้, การมีส่วนร่วม, ผลกระทบจากการท่องเที่ยว, วิถีชีวิตชุมชน

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to evaluate level of local people's perception on the impacts of tourism on community's way of life at Amphoe Chiang Khan Loei province 2) to analyze level of local people's participation to solve problems caused by tourism on community's way of life at Amphoe Chiang Khan Loei province.

The quantitative method was used in the research. The survey was conducted with 400 respondents, including 200 indigenous people living in Moo 1 and Moo 2 around Chiang Khan walking street, 100 local people settling in Moo 4 Ban Noi (Kang KudKu) Chiang Khan sub-district and 100 local people staying at Moo 4 Ban Napanat (Moo Ban Tai-Dum Cultural Center) Khao Kaeo sub-District. Descriptive and inferential statistics (Percentage, Frequency Distribution, Mean, Standard Deviation, t-test and One - way ANOVA) were employed to analyze data.

The results showed that most samples are women. The average age of respondents was between 36 - 50 years and their marital status was married. Most of them had the highest level of education of Secondary school. They had monthly income less than 5,000 baht, and they had extra-income out of tourism here. Most of them had been living there more than 10 years. The majority of them were not members of groups in the community and they used to participate in community activities.

In terms of the perception of local people on the impacts of tourism on community's way of life at Amphoe Chiang Khan Loei province, the results showed that the samples had a perception of the positive impact of tourism at a high level but had a perception of the negative impact of tourism at the medium level.

Regarding the level of local people's participation to deal with problems caused by tourism on community's way of life at Amphoe Chiang Khan Loei province, the results showed that the majority of samples involved in receiving and sharing benefits at a medium level. Their participation in the operation process was also at the medium level. They were moderately involved in the process of idea sharing, planning and decision making. Nevertheless, the level of the participation on the evaluation process is low.

Keywords: Perception, Participation, Impacts of tourism, Local ways of life

1. บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย และสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมาก เมื่อการท่องเที่ยวเกิดขึ้นย่อมส่งผลให้เกิดผลกระทบจากการท่องเที่ยวทั้งทางบวกและทางลบ (อัญญารัตน์ ธนาวรรณ, 2556 และวิภาดา ศุภรัฐปรีชา, 2553) ดังที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ถึงแกดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของคนในชุมชนอันงดงาม เป็นสิ่งดึงดูดให้การท่องเที่ยวเกิดการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนที่ยังคงรูปแบบเอกลักษณ์ความเก่าแก่ของชุมชน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเป็นจำนวนมากโดยการท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อทางบวกคือ เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิต ชุมชนได้รับความสะดวกสบายในด้านระบบสาธารณูปโภค เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพในท้องถิ่นของตนเอง

มีรายได้เพิ่มมากขึ้น ชาวบ้านในชุมชนสามารถนำงานหัตถกรรมในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางด้านภาษา นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบต่อทางลบ คือ ก่อให้เกิดค่าครองชีพสูง ทำให้ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษา การเลียนแบบการแต่งกายของนักท่องเที่ยว (อัญญรัตน์ ธนาวรรณ, 2556) และการเกิดขึ้นของร้านสะดวกซื้อ การกว้านซื้อที่ดินบริเวณชุมชนเพื่อสร้างที่พัก เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพการแข่งชิงผู้บริโภคทำให้เกิดความขัดแย้งกันภายในชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่นกลายเป็นเพียงสินค้า ประเพณีการตัดบาคตราข้าวเหนียวถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบ สถาปัตยกรรมเก่าแก่เปลี่ยนแปลง (ฉัฐพล มีแก้ว, 2555)

จากผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น ชาวบ้านหรือคนในชุมชนซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวย่อมรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก จึงมีส่วนสำคัญในการที่จะมีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนของตนเอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความตระหนักรู้ในเรื่องผลกระทบจากการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือของชุมชนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

2.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

3. การดำเนินการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่องการรับรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) ในการเลือกพื้นที่เก็บข้อมูล 4 หมู่บ้านในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งได้แก่ หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 บ้านเชียงคาน ตำบลเชียงคาน (ถนนคนเดินเชียงคาน) หมู่ที่ 4 บ้านน้อย ตำบลเชียงคาน (แก่งจุกคู่) และหมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทยคำ) พื้นที่หมู่บ้านละ 100 คน รวม 400 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 การรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิตินั้น ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

3.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่ช่วยให้ทราบถึงคุณลักษณะของกลุ่มต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษาในตัวแปรต่าง ๆ โดยการหาสถิติเบื้องต้น เช่น การหาจำนวนร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยเมื่อทราบค่าสถิติแล้วผู้วิจัยจะนำไปสรุปผลในรูปแบบของตารางแสดงข้อมูลประกอบคำบรรยาย

3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เพื่อนำไปสรุปเกี่ยวกับประชากรที่ศึกษา ซึ่งใช้สถิติขั้นสูงในการประมวลผล โดยในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงอนุมาน ในการทดสอบสมมติฐาน และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples T-test) โดยใช้ค่าสถิติทดสอบค่า T-test ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับตัวแปร

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test หรือ ANOVA) ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับตัวแปร และหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีมากกว่า 2 ตัวแปรที่ไม่เกี่ยวข้องกัน

3. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบ Pearson Product Moment Coefficient

4. ผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 271 คน (ร้อยละ 67.8) เป็นเพศชาย จำนวน 129 คน (ร้อยละ 32.2) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี จำนวน 152 คน (ร้อยละ 38.0) ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 283 คน (ร้อยละ 70.8) ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 139 คน (ร้อยละ 34.8) ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 108 คน (ร้อยละ 27.0) มีรายได้หลักต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 137 คน (ร้อยละ 34.2) มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 81 คน (ร้อยละ 20.2) ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 10 ปี จำนวน 300 คน (ร้อยละ 75.0) เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน จำนวน 145 คน (ร้อยละ 36.2) และไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน จำนวน 255 คน (ร้อยละ 63.0) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน จำนวน 248 คน (ร้อยละ 62.0) และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน จำนวน 152 คน (ร้อยละ 38.0)

4.2 การรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.09 เมื่อพิจารณาทั้งผลกระทบทางบวกและผลกระทบทางลบ พบว่า การรับรู้ผลกระทบทางบวกอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 และการรับรู้ผลกระทบทางลบอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.39 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.2.1 ผลกระทบทางบวก

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้ผลกระทบทางบวกจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้กับชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.79 การท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีงานทำในท้องถิ่นของตนเอง มีค่าเฉลี่ย 3.78 การท่องเที่ยวส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.77 ชาวบ้านสามารถนำงานหัตถกรรมในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.75 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.74 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านหันมาอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายแบบดั้งเดิม มีค่าเฉลี่ย 3.73 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านอาหารพื้นบ้านแบบดั้งเดิม มีค่าเฉลี่ย 3.73 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านหันมาอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านภาษาถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.72 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.70 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการพัฒนาฟื้นฟูพื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.63 การท่องเที่ยวส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวหรือคนในชุมชนดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.62 และการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนดั้งเดิมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.57

4.2.2 ผลกระทบทางลบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้ผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.39 เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ วัยรุ่นในชุมชนเกิดการเลียนแบบการแต่งกายของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.60 การท่องเที่ยวส่งผลให้ค่าครองชีพภายในชุมชนเพิ่มสูงขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.52 การท่องเที่ยวส่งผลให้กลุ่มนายทุนเข้ามากว้านซื้อที่ดินบริเวณชุมชนเพื่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ที่พักนักท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ย 3.50 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการก่อสร้างอาคารที่พักนักท่องเที่ยวที่มีรูปแบบผิดแปลกไปจากเอกลักษณ์บ้านไม้เก่าแก่ของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.46 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบประเพณีดั้งเดิม มีค่าเฉลี่ย 3.44 การท่องเที่ยวส่งผลให้คนในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ มีค่าเฉลี่ย 3.39 การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดมลภาวะต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.36 ชาวบ้านใช้ภาษากลางในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนแทนการใช้ภาษาถิ่นทำให้อาณาเขตด้านภาษาเลือนหายไป มีค่าเฉลี่ย 3.35 การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมากทำให้เกิดความแออัด มีค่าเฉลี่ย 3.34 การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันมีความเร่งรีบมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.32 การท่องเที่ยวส่งผลให้ชาวบ้านเกิดการแย่งชิงผู้บริโภครายได้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนเปลี่ยนไป หรือเกิดความขัดแย้งกันภายในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.25 และชาวบ้านหรือคนในชุมชนหันมาบริโภคอาหารรูปแบบสมัยใหม่แทนอาหารพื้นบ้านดั้งเดิม มีค่าเฉลี่ย 3.12

4.3 การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.31 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.00 ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.77 ด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.72 และด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.47 โดยมีรายละเอียดทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

4.3.1 ด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.72 เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีโอกาสในการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.92 การเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.77 การมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในที่ประชุม มีค่าเฉลี่ย 2.66 การมีโอกาสมีส่วนร่วมในการลงประชามติให้มีการจัดโครงการ/กิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.63 และการมีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.57

4.3.2 ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.77 เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.27 การร่วมแรงในโครงการ/กิจกรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.80 การมีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อร่วมสมทบทุนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.70 การได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.62 และการมีโอกาสเป็นคณะกรรมการในการจัดงาน โครงการ/กิจกรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.47

4.3.3 ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.00 เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.31 มีโอกาสเข้าไปขายสินค้าหรือบริการในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.30 การได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.07 มีโอกาสได้ใช้บริการในโครงการ/กิจกรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.74 และการได้รับผลประโยชน์จากเงินช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.59

4.3.4 ด้านการติดตามและประเมินผล

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.47 เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.52 มีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.50 การมีส่วนร่วมในการติดตามการใช้จ่ายเงินในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.49 มีส่วนร่วมหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมเพื่อให้การแก้ไขปัญหาประสบผลสำเร็จ มีค่าเฉลี่ย 2.47 และหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจสอบติดตามประเมินผลโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.40

4.4 การทดสอบสมมติฐาน

4.4.1 การเปรียบเทียบการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา อาชีพ รายได้หลักต่อเดือน บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน แตกต่างกัน มีการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้หลักต่อเดือน รายได้เสริมจากการท่องเที่ยว บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมของชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน พบว่า ระดับการรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า เมื่อระดับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมาก ก็จะส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมากเช่นกัน

5. การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 การรับรู้ของชาวบ้านเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

การรับรู้ผลกระทบทางบวก

จากการศึกษาการรับรู้ผลกระทบทางบวกจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางบวกอยู่ในระดับการรับรู้มาก โดยผลกระทบทางบวกที่มีการรับรู้มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้กับชุมชน การท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีงานทำในท้องถิ่นของตนเอง การท่องเที่ยวส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ รวินันท์ โพธิ์ แสงสรรค์ ภูมิสถาน และ นันทชัย พงษ์พัฒนานุรักษ์ (2558) ได้วิจัยเรื่องการรับรู้ผลกระทบทางการท่องเที่ยวของผู้มาเยือน ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยผลกระทบทางการท่องเที่ยวด้านบวกที่มีระดับการรับรู้มากที่สุด คือ การสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนและการจ้างงานสร้างอาชีพ และสอดคล้องกับ NIK NADIA IZAN BINTI JAMIL (2558) ได้วิจัยเรื่องการรับรู้ของชุมชนท้องถิ่นที่ส่งผลกระทบทางการท่องเที่ยวด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเกาะเปอร์เฮนเทียน ประเทศมาเลเซีย พบว่าในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ชาวบ้านรับรู้ว่าการท่องเที่ยวให้ผลประโยชน์สูงในรูปของการสร้างรายได้ และชาวบ้านส่วนใหญ่รับรู้ว่าการท่องเที่ยวส่งผลดีต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ และสังคม

การรับรู้ผลกระทบทางลบ

จากการศึกษาการรับรู้ผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบทางลบในระดับการรับรู้ปานกลาง โดยผลกระทบทางลบที่มีการรับรู้มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ วัยรุ่นในชุมชนเกิดการเลียนแบบการแต่งกายของ

นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวส่งผลให้ค่าครองชีพภายในชุมชนเพิ่มสูงขึ้น การท่องเที่ยวส่งผลให้กลุ่มนายทุนเข้ามา
กว้านซื้อที่ดินบริเวณชุมชนเพื่อสร้างร้านสะดวกซื้อ ที่พักนักท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึก ซึ่งสอดคล้องกับ
เกษตรประภา วัฒนาพันธ์ (2553) เรื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าลี่
ในเขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ชาวบ้านยังคงแต่งกายแบบเรียบง่าย
การแต่งกายพื้นถิ่นยังคงมีให้เห็นในการร่วมประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน ในหมู่บ้านมีการเปลี่ยนแปลงการแต่งกาย
ตามแฟชั่นเป็นไปตามสมัยนิยม และสอดคล้องกับ วรณวิมล ภู่นาค (2558) ได้วิจัยเรื่อง ศักยภาพชุมชนในการจัดการ
การท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา พบว่า การท่องเที่ยวกระตุ้นให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ การอพยพ
ย้ายถิ่นของชุมชน เกิดปัญหาการขาดผลประโยชน์ของคนในชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน
เกิดการเปลี่ยนแปลงสถาปัตยกรรมดั้งเดิม มีสาเหตุมาจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเป็นเจ้าของอาคารไม้เก่าแก่
แทนเจ้าของเดิม บางส่วนก็ถูกรื้อถอนปรับเปลี่ยนเป็นที่พักนักท่องเที่ยว โดยไม่คำนึงถึงสถาปัตยกรรมดั้งเดิม ทำให้
ไม่มีความกลมกลืนกับชุมชนท้องถิ่นที่ชาวบ้านอาศัยอยู่

5.2 การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน
ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชิงคาน จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ ไพสุข สุขศรีเพ็ง
(2551) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในองค์การบริหารส่วนตำบลวังมะปราง
กรณีศึกษา ภูผาเมฆ ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ คมลักษณ์ สงทิพย์ (2557) ได้วิจัยเรื่องการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย
จังหวัดนนทบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง

ในด้านการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ
วิภาดา มุกดา นุรพร กำบุญ และเพ็ญภาพร กระเวน (2556) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก พบว่า ภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ ไพสุข สุขศรีเพ็ง
(2551) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในองค์การบริหารส่วนตำบลวังมะปราง
กรณีศึกษา ภูผาเมฆ ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง พบว่า การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา
และการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง

ในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลทะเลน้อย และเทศบาลตำบลพนาสูง อำเภอ
ควนขนุน จังหวัดพัทลุง ของ ณีภูษนิชา หมิ่นหนู (2551) พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติกิจกรรมโดยรวมอยู่ใน
ระดับปานกลาง ซึ่ง ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการชักชวนผู้อื่นให้เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่มีส่วนร่วม
ในการจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวกับเทศบาล และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนของชุมชนที่ได้
วางไว้ และสอดคล้องกับ ไพสุข สุขศรีเพ็ง (2551) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ในองค์การบริหารส่วนตำบลวังมะปราง กรณีศึกษา ภูผาเมฆ ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง พบว่า
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง

ในด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ คมลักษณ์ สงทิพย์ (2557) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอ บางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการมีส่วนร่วม ในผลประโยชน์ เป็นด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุด และสอดคล้องกับ ฉัญฉุฉินา หมั่นหนู (2551) ศึกษาการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลทะเลน้อยและเทศบาลตำบลพนาสูง อำเภอ ความขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

ในด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ คมลักษณ์ สงทิพย์ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอ บางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งอาจเกิดจาก ความคิดของประชาชนที่คิดว่าในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทางประชาชนไม่ได้มีหน้าที่ในการดำเนินการ เป็นหน้าที่ของวัด และภาครัฐร่วมกันตัดสินใจและประเมินผล และสอดคล้องกับ กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555) การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ด้านการติดตามประเมินผล ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากส่วนใหญ่ด้านการติดตามและ ประเมินผลเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ได้้น้อย ดังนั้น หน่วยงานรัฐ/เอกชน ควรที่จะเปิดโอกาสให้ตัวแทนของประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลเพื่อที่จะรับรู้และแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดมากขึ้น

ผลการศึกษาเป็นที่น่าสนใจพบว่า ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว หมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทยคำ) ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจาก การท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมากกว่าชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอื่น เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีวัฒนธรรม ท้องถิ่นเป็นเอกลักษณ์ มีความเป็นกลุ่มเป็นก้อนของคนในหมู่บ้าน และมีชนชั้นการปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับ กานต์ทิศา สิทธิมากสุข (2558) ได้วิจัยเรื่อง วิเคราะห์ปัจจัยการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงความเชื่อในพิธีกรรม ของไทยทรงดำ กรณีศึกษาเขตตำบลหนองปรัง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ไทยทรงดำเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับเรื่องผี ขวัญ ข้อปฏิบัติ ข้อห้าม และความเชื่อเกี่ยวกับเวทมนต์ โดยมีพิธีกรรมเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของไทยทรงดำมากที่สุด ซึ่งในปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป อาจทำให้สังคมของชาวไทยคำรุ่นใหม่ เปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่ยังคงมีการประกอบพิธีกรรมตามวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมอย่างเหนียวแน่น โดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในที่ยังคงดำรงอยู่ได้ คือ ครอบครัว ระบบความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ความสามัคคี และการมีผู้นำชุมชนที่ใส่ใจกับความเป็นไทยทรงดำ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ในด้านการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ชาวบ้านมีการรับรู้ใน เรื่องผลกระทบทางบวกจากการท่องเที่ยวในประเด็นการท่องเที่ยวกระจายรายได้ให้กับชุมชนมากที่สุด ดังนั้น จะต้อง สร้างการรับรู้ให้ชาวบ้านรับรู้ว่า นอกจากการท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบทางบวก การสร้างงานสร้างอาชีพ สร้างรายได้ แล้ว ยังส่งผลกระทบทางลบในเรื่องต่าง ๆ ด้วย ซึ่งควรสร้างการรับรู้ว่าการท่องเที่ยวเป็นเพียงรายได้เสริมเท่านั้น เพราะหากชาวบ้านรับรู้ว่าการท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักแล้ว ชาวบ้านจะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเพื่อรองรับการท่องเที่ยว จนวิถีชีวิตชุมชนเปลี่ยนแปลงไป

5.3.2 ในด้านการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ชาวบ้านมีการรับรู้ในเรื่องผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวในประเด็นวัยรุ่นในชุมชนเกิดการเลียนแบบการแต่งกายของนักท่องเที่ยวมากที่สุด ดังนั้น ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้านและวัยรุ่นหันมาเห็นความสำคัญของการแต่งกายพื้นบ้าน และหันมาแต่งกายพื้นบ้านมากกว่าการแต่งกายเลียนแบบนักท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายไว้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นสืบต่อไป

5.3.3 ในด้านการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางและน้อยเท่านั้น ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยว องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) อพท. ควรเข้ามาจัดอบรมให้ความรู้กับชาวบ้านและส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาจากการท่องเที่ยว และบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงหน่วยงานราชการผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนมีส่วนร่วมต่อไป

5.3.4 ในด้านการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งหมู่ที่ 4 บ้านนาป่าหนาด (หมู่บ้านวัฒนธรรมไทดำ) ตำบลเขาแก้ว อำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย เป็นหมู่บ้านที่มีส่วนร่วมมากกว่าหมู่บ้านอื่น ดังนั้น จึงควรศึกษาเป็นหมู่บ้านต้นแบบในการศึกษาดูงาน เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในชุมชนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของชาวบ้านหรือคนในชุมชน รวมถึงหน่วยงานทุกภาคส่วนในการร่วมกันแก้ไขปัญหา และบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.4.1 ควรศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มักจะให้ความสนใจเพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว เป็นเรื่องปากท้องของประชาชน ซึ่งจะทำให้ทราบว่าคนในชุมชนได้รับประโยชน์ด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว หรือประโยชน์ด้านเศรษฐกิจไปตกอยู่กับผู้ประกอบการจากนอกพื้นที่

5.4.2 ควรศึกษาความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเขียงคาน จังหวัดเลย เพื่อจะได้ทราบความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยว ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐสามารถนำผลการศึกษานี้ไปกำหนดนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงภาคเอกชน ประชาชน ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว สามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ดร.สุวันชัย หวนนากลาง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ เข้มทอง ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิบูล ผู้อำนวยการหลักสูตร ที่กรุณาให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัย คุณเดมิสิน เดชารัตน์ นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการพิเศษ และคุณลำพันธ์ ขุนราช นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ กรรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ที่ให้ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย รวมทั้งผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม และให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยในครั้งนี้ จึงขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ทิศา สีหมากสุก. (2558). วิเคราะห์ปัจจัยการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงความเชื่อในพิธีกรรมของไทยทรงดำ กรณีศึกษาเขตตำบลหนองปรัง อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดเพชรบุรี. (คุณุณีพนธ์ปริญญาคุณุณีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เกศประภา วัฒนาพันธ์. (2553). ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าลี่ในเขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- กมลลักษณ์ สงทิพย์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาดาดน้ำ วัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ณัฐธินิชา หมั่นหนู. (2551). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลทะเลน้อยและเทศบาลตำบลพนาสงคราม อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมป์ฟอร์ด.
- ณัฐพล มีแก้ว. (2555). ถนนชายโขงเมืองเชียงคาน การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพสุข สุขศรีเพ็ง. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในองค์การบริหารส่วนตำบลวังมะปราง กรณีศึกษา ภูเขาเมฆ ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง. (รายงานการศึกษาปริญญาโท). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รวินันท์ โประ แสงสรรค์ ภูมิสถาน และนันทชัย พงษ์พัฒนานุรักษ์. (2558). การรับรู้ผลกระทบทางการท่องเที่ยวของผู้มาเยือนตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. (บทความวิชาการ). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรรณวิมล ภู่นาค. (2558). ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาดาดน้ำอัมพวา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิภาดา มุกดา บุรพร กำบุญ และเพ็ญภาพร กระเวน. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วิภาดา สุภรัฐปริษา. (2553). ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกตเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญญารัตน์ ชรารวรรณ. (2556). การศึกษาผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมจากการจัดการการท่องเที่ยว กรณีศึกษาเมืองเชียงคาน ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- NIK NADIA IZAN BINTI JAMIL. (2014). The study of Local Community's Perception on the Impact of Tourism towards The Physical Environment of Perhentian Island, Malaysia. International Islamic University Malaysia.